

dohodke, — al kako bi se država nadomestila zgubo dohodkov po tobaku?

* Pariz šteje 2,150.900 glav. Da toliko ljudi mnogo reči potrebuje, kažejo te-le številke: Predno je nemška armada oblegla Pariz, so vsaki dan potrebovali: 19.725 centov kruha, 4990 vreč moke, 490 volov, 130 krav, 430 telet, 2963 glav drobnice, 2150 centov slanine, 1150 centov kureline in divjačine, 1490 centov rib, med temi dve tretjini živih morskih rib, 2950 centov krompirja, 5000 centov sočivja (repe, salate, kumar itd.), 1120 centov surovega masla, 280 centov sira itd. Koliko pa še raznovrstnih pijač in enacij stvari, o čemur ni natanjčnih naznanil. Misliti se dá, da je zdaj drugače. Konjsko mesó je v navadi, pa tudi mačke, psi in podgane so dobre. Raznovrstne živali, ki so bile poprej po lepih vrtih le na ogled, hodijo zdaj kuhane in pečene na mizo.

* *Francoska in nemška — nekdanj in zdaj.* Francoska je leta 1789. obsegla 9600 štirjaških milj; 1808. leta 13600; 1815. leta 9665; 1860. leta 9850. Njena prejšnja meja se po miru, 1815. leta od zaveznih vlad podpisanim, ni kar nič skrčila, temveč še dalje segala kot pred glasovito ustajo. Nemčija, to je, severno-zavezne in južne nemške države, pa merijo 9631 štirjaških milj. Če Nemci odtrgajo Francoski alzaske dežele spodnjerenske in gornjerenske, pa tudi sosednje lotarinške kronovine: Mozel (Metz), Meurthe (Nancy) in Vogeze (St. Die), priraste Nemčiji potem 501 štirjaških milj; imela bi toraj skupaj 10.132, Francoski pa bi ostalo le samo 9349 štirj. milj. Po zadnji štetvi iznaša sedanje ljudsko število v Nemčiji 38 milijonov in 512.877; v Francoski pa 38 milijonov in 7000. Če privzamemo še zgorej omenjene kronovine, ako Nemcem pripadajo, poskočila bi številka nemških prebivalcev za 2 milijona in 308.000, in Francoska bi v prihodnje imela le 35 milijonov in 759.000 stanovnikov, Nemčija pa 40 milijonov in 820.877.

Dopisi.

Koroško 22. dec. (*Čast, komur čast gré!* Bralci „Novic“ vedó, da po novi vojni postavi so vpeljeni kontrolni zbori odpustnikov (urlaubarjev) in rezervistov. Tako so bili tudi pri nas na Koroškem. Ker so se pri sklicu teh zborov in pri izvrševanju zbornih opravil tam pa tam godile napake vzlasti po nevednih ali surovih županih, ni tedaj čuda bilo, da je bilo sem ter tje upora in razpora dovelj, tako, na priliko, tudi v Pliberku. Temu nasproti pa se je godilo vse v najlepšem redu, na priliko, v Št. Pavlu blizu Wolfsberga in tudi drugod, kjer je naš velečenjeni rojak, c. kr. nadlajtenant gosp. Andrej Komelj dotično kontrolo opravljal. On vé, kaj zahteva pravica, pa tudi vé, s čem si more viši vojak srce pridobiti svojih podložnih — in to je, da se obnaša kakor med svojimi, govoreč ž njimi v maternem jeziku. Vso dotično postavo in vse vojne članke jim je po domače (slovenski) razlagal, in zgodilo se je v Kaplji, da je po končani razlagi en vojak iz vrste stopil in se v slovenskem jeziku očitno zahvalil gosp. nadlajtenantu, rekši, da je on prvi, ki jih je podučeval v tistem jeziku, ktereга razumejo. In kaj se je zgodilo v Št. Pavlu 6. dne t. m.? Ondi je nazoče župane in pa c. kr. vladnega komisarja vprašal: ali so morebiti med odpustniki in rezervisti tudi Slovenci? Odgovorijo mu, da so nekteri, a da vsi razumejo in govorijo tudi nemški. Ker pa skušeni gospod ni verjel tem besedam, vелеva mladenčemu, naj Slovenci, kateri nemščine ne razumejo, na levo stran se podajo, — in glejte! 11 jih je bilo, ktere so nemški kulturonošci v nemce prestro-

jiti hoteli! In razložil je slovenskim mladenčemu postavo po slovenski, akoravno so ga nemčurji pisano gledali; hvaležni obrazi vojakov pa so mu kazali, da je pravo zadel. Čast tedaj, komur čast gré! Cesar sam bi pohvalil tako delovanje gosp. Komelja. — Al tudi slovenske župane moramo pohvaliti; oni so pravi korenjaki, kajti ne enega odpustnika ali rezervista niso nepostavno klicali v kontrolni zbor in mu nepotrebnih stroškov potovanja in zamude časa prizadeli, kajti to ravno je bilo na več krajih krivo, da so nekteri župani sklicali vse odpustnike in rezerviste brez razločka. Zato tudi čast našim slovenskim županom — bistrim glavam!

Trst 23. dec. — Narodni napredek je v okolici naši čedalje večji; tudi kmetje so začeli čitalnico bolj obiskovati; pri „besedi“ 18. dne t. m. v rojanski čitalnici, ki se more med prve šteti, sem videl tri premožne okoličane, ki so pred letom še trdi bili ko kamen, da bi jih ne bilo spraviti v kako čitalnico, češ, da so čitalnice krive vseh zmešnjav. Al zdaj je led v njihovih srcih za narodno reč se otajal; sprevideli so, da vse delovanje je le za narodni blagor. — Težko pričakujemo na novo oživiljenega „Primorca“. Ako se vresniči, kar se je sklenilo 11. dne t. m. v rojanski čitalnici v zboru, v katerem sta tudi g. Klavžar in g. Doljak iz Gorice pričujoča bila, bode čez četrta leta vsaki teden izhajal. — Za Francosko se izvaževa ogromno veliko fižola, moke, žita, masti in masla, cele ladije samega sočivja jadrajo čez morje, tako, da se je sočivje zeló podražilo. Okoličan.

— „Beseda“ v nedeljo 18. t. m. v spomin Preširnov v rojanski čitalnici je bila krasna, deklamacije so bile dobre in času ugodne, pevski zbor zgolj kmečkih fantov, se je tako dobro sponesel, da mu je gromovita slava donela. Predsednik, župan gosp. Požar, je jako dobro govoril, da si je marsikako trdo srce pridobil; igrala se je glediščina igra: „Bog vas sprimi!“ Gospodščina Vesel-ova se je kot izvrstna igralka in čitalnici važna prihodnja moč obnesla; tudi gosp. Rajč, kot stari Ribničan, se je klasično vědel; še posebna pohvala gré pa gospej Dolinarjevi.

Iz Crnomlja 22. grudna. (*Volitev novega župana*) je bila pri nas 18. dne t. m. Čujte! kako se je vršila. Mi živimo tu med Belekranjci, ki so skoz in skoz Slovenci, tako, da se med narodom našim skoraj ne čuje ponemčene besede, a vendar tudi mi nismo brez nemškutarske stranke, — in ktera je zmagala pri volitvi? — Nemškutarska! „Prav tako, gotovo imate bolj prebrisane nemškutarje, ko ste vi Slovenci“ — bi utegnil kdo reči. Na to naravnost rečem, da ne, al zgodilo se je nekaj, kar se nam je nemogoče zdelo. Oni mož, ki se je štel za glavo narodnjakov, ki je bil po njegovih lastnih besedah pripravljen „žrtovati za narod kri in življenje“, kako se je zasuknil! Hotel je na vse kriplje izvoljen biti za župana, al ko izvé, da ne bo nič, zapustí narodno krdelo ter se podá v naročje — usmiljenim nemčurjem, al vendar mu tudi na tej strani ni bila sreča mila, — izvoljen je bil Stonič Andre. Mož je sicer pošten, Kočevar, nemško ume, a slovenščine ne, podpisati zná svoje imé. A kaj si more za to, ako mu nenadoma, prav po nedolžnem izročijo mestno krmilo! Vesel je, kakor bi bili tudi drugi kandidatje. Za svetovalca sta izvoljena Virant in Majerle, jako vneta nemškutarja. Premagala tedaj je una stranka z 7 glasovi zoper 5. *) Opomnim naj še to, da so na uni strani župan in oba svetovalca sama sebi tudi glasove dali. Ako

*) Ta „glorija“ vendar ne bode dolgo trpela, kajti nova osnova županij pride v kratkem, in potem bodo zopet nove volitve.

bi bili to naši storili, bilo bi jih na vsaki strani 6; za ta primerljaj pa so uni že imeli pripravljenega bolnika, da bi jim bil v sili — pomočnik! Ako se, dragi čitatelj, še ozreš na volilce te in naše strani, najdel bodeš, da naši imajo več v glavi, uni pa več — v kletih. Uradovalo se bode, se vé da „više slovensko“!! — Naš bivši „narodnjak“ pa je zdaj skusil, kamo človeka pretirano hlepenje po „slavi“ zapelje. Nadjamo se, da bridka ta skušnja mu je dovolj pokore in da še sedaj spoznava, da značajnost je narodnemu možu prvi pogoj!

V Kočevji 19. dec. — V štev. 145. „Slov. Nar.“ nahaja se dopis iz Kočevskega okraja, v katerem dopisnik celó surovo napada tukajšnji okrajni šolski svet, ter posebno očita deželnemu odboru, češ, kakošne može je on v ta posel volil! Kaj je dopisnik hotel s tem doseči, mu menda samemu ni jasno, ker okrajni šolski svet ne more biti iz samih pedagogov sestavljen. *) Ne znam pa, kaj se dopisnik po izgledu „Tagblattovem“ gosp. Treic-a in gosp. Podboj-a tako boji, znabiti, ker mu je znano, da sta prebrisane glave in bi utegnila tudi v njegove pedagogične predalčke pogledati? Naj bi se bil „modri Nathan“, ker so mu Kočevjarji tako pri srcu, ante, ne post factum oglasil, in on druge nasvetoval! Njemu nasprotno se mora tu javno konstatirati, da večina okrajnega šolskega sveta je sestavljena iz mož, ki se svojega posla dobro zavedajo. Sicer je pa zapomniti, da bi oni dopis nikakoršnega odziva ne bil našel, ako bi podpisani na sumnji ne bil, da ga je on zakrivil, in to tem več, ker se je pred malo časom dosedanji službi odpovedal. Zato tu javno izreka, da ga ni zakrivil — Bozja.

V Št. Vidu pri Zatičini. — Pri občinski volitvi 20. dne u. m. je bil dosedanji občinski svetovalec g. Janez Čoš, poštar in posestnik pri sv. Roku za župana, — posestnik in mesar Bernard Klemenčič iz Št. Vida pa za svetovalca izvoljen.

Iz Ljubljane. (Iz dežel. odbora.) Težavna osnova novih občin (županij) je gotova in se bode kmalu c. k. deželni vladi izročila, ker deželni odbor in deželna vlada skupno določita nove občine. Takrat pa, ko bode osnova novih občin se c. kr. deželni vladi izročila, jo bode deželni odbor razglasil po „Novicah“ in „Laib. Zeitg.“, da jo prevdarijo može po deželi, in če imajo o kateri občini kako upravičeno željo pri srcu, ki se po postavi, ki jo je deželni zbor sklenil, spolniti more, da jo brž naznanijo deželnemu odboru med tem, ko bode še čas, da se deželni odbor zarad kakošne premembe more porazumeti z deželno vlado. Nova stvaritev občin je važna, in deželni odbor kakor vlado nadaja želja, da kolikor mogoče se pravo zadene; vsacemu pa vstreči se vé da ni mogoče. Po novi osnovi, ki jo je deželni odbor izdelal, bode vprihodnje le kakih 112 občin namesti sedanjih 347. To bodo potem častitljive županije, kakor so nekaj bile tako imenovane „velike županije“. — V poslednji svoji seji je deželni odbor službo oficijala v pisarnici odborovi podelil g. J. Mihalič-u, službo oficijala v deželni blagajnici pa g. J. Podkrajšek-u; oba sta služila zdaj že v pisarnicah dež. odbora. — Ker je vodstvo Rudolfove železnice red vožnje po ljubljansko-trbiški železnici razglasilo le v nemškem jeziku, zato se je deželni odbor obrnil na glavno vodstvo omenjene železnice, naj bi dalo te razglase tiskati tudi v slovenskem jeziku.

— Njegovo Veličanstvo je z Najvišim sklepom od 8. novembra t. l. dovoliti blagovolilo, naj se po sklepu

kranjskega deželnega zbora, da se založe potrebšine deželnega zaloga, kakor tudi da se založe deloma potrebšine zemljiščino-odveznega zaloga za leto 1871., dene 40 odstotkov deželne doklade na vse direktne davke brez vojskine priklade, in 20 odstotkov na dac od vina, vinskega in sadnega mošta in od mesá, in sicer tako, da se od onih 40 odstotkov obrne 18 odstotkov za zemljišno-odvezne namene, od teh 20 odstotkov pa 10 odstotkov za deželne in 10 odstotkov za zemljišno-odvezne namene.

— Gosp. Jožef Perše iz Novega mesta pride za državnega pravdnika v Ljubljano, gosp. Jakob Hren pa gré za državnega pravdnika v Novomesto.

— („Učiteljska beseda“ v Pragi) je imenovala dr. Jan. Bleiweisa za častnega uda in mu poslala lično diplomo ter ob enem željo izrekla po vzajemnosti našega učiteljskega društva, ki bode gotovo rado stopilo v ožjo zvezo s slavnim društvom v Pragi.

— (Čitalnica) je 26. dne t. m. imela svoj občni zbor, kteremu vpričo kot ces. komisar je bil magistratni prvi svetovalec gosp. Jan. Gutman. Predsednik dr. Jan. Bleiweis je v začetnem govoru s pohvalo omenil delovanje čitalničinega društva, katero je iz socialnega ozira, da se v glavnem mestu krepko zdržava národno življenje, gotovo največe pomembe, pravi narodni dom. Omenil je veselih dogodeb tega društva v minulem letu, pa tudi britkih udarcev, ki so ga zadeli po smrti izvrstnih rodoljubov in domorodkinj. — Tajnikovo poročilo je med drugim kazalo 11 „besed“, ki jih je čitalnica napravila preteklo leto, 33 političnih časnikov in 23 družih, ki jih ima čitalnica, udov pa da šteje 350. — Blagajnikovega poročila glavna vesela stvar je bila ta, da so se dohodki čitalnici pomnožili, stroški pa znižali, da tedaj društvo stoji na trdnih nogah. — Radosten je sprejel zbor naznanilo, da gosp. Janko Urbančič bode čitalnici daroval sliko dr. L. Tomaná, ki jo sam mala, in da bivši odbor na svoje stroške postavi v dvorano 9 štatuet slavnih jugoslavenskih mož, ki je izdelal naš umetnik Zajec. — Imenik udov čitalničnih, ki ga društvo izdá ob novem letu, bode poleg navadnega obsežka prinesel nektera „berila“, da tako tudi vnanji udje izvedó, kaj se je godilo v čitalnici. — V tem zboru je bil za prihodnje leto dr. Jan. Bleiweis za predsednika, g. Andrej Kremžar pa za blagajnika izvoljen, za odbornike so bili izvoljeni gospodje: dr. Costa, dr. Poklukar, A. Jentl, dr. Kar. Bleiweis, dr. Zupanec, Ivan Vilhar, Jož. Debevec, E. Gutman, J. Jamšek, Mih. Pakič, dr. Razlag, dr. Vončina, Ivan Tisen, Mat. Kreč, Fr. Ravnikar. — S letošnjim letom čitalnica dopolni svoj prvi decenium (desetletnico); naj bi čvrsto napredovala tudi vprihodnje!

— (Zadnji večer tega leta, to je, Silvestrov večer) prihodnjo saboto po večletni navadi napravi čitalnica „besedo“, ki obeta prav mična biti. Program jej je: 1. Urá, moški zbor od Glinka. 2. Čveterospév. 3. Berilo. 4. Mihova ženitev, komični moški zbor. 5. Življenje na kmetih, veseli osmospév. 6. Komični prizor, predstavlja gosp. Šušteršič. 7. Mladost, zbor Vogelna. 8. Deklamacija. 9. Laška salata, šaljivi moški zbor od Genè. 10. Loterija. — Odbor vljudno vabi v to veselico čestite društvenike čitalnice, dramatičnega društva in „Sokola“. Začetek ob polí osmih zvečer.

— (Predstava dramatičnega društva) v deželnem gledališči v pondeljek je prav očitno razodela, kakošen magnet so slovenske igre našim mestjanom, kajti o strašansko sneženem vremenu bilo je gledališče vendar dobro polno. Pa se tudi niso kèsali, ki so gazili sneg do kolena. V veseli igri „Medeni tedni“ sta se odlikovala mojster Grasselli in izvrstna gospodičina

*) So pač vsake baže pisalci na svetu, tudi taki, ki ne poznajo dotične postave in ne vedó, da okrajni šolski svet obravnava tudi gospodarske in druge zadeve. Vred.

Jamnikova, kateri danes še prav posebno moremo čestitati. V „Sveti večer na straži“ je bil gosp. Noll kot „deželni brambovec“ ves na svojem mestu, tako tudi gospá Odijeva „njegova nevesta“. V Offenbachovi opereti „Čarobne gosli“ so s zasluženjo pohvalo peli gospá Odijeva, gospod Meden in gospodičina Neugebauerjeva.

— („Sokola“ redni občni zbor) bo v četrtek 29. dan decembra 1870-1. ob 7. uri zvečer v telovadnici. Dnevni red: 1. Prvomestnikov ogovor. 2. Tajnikovo poročilo. 3. a) Blagajnikovo poročilo; b) Volitev pregledovalcev društvenih računov od leta 1869. in 1870. 4. Volitev staroste, njegovega namestnika in ostalih 7 odbornikov. 5. Odborovi predlogi: a) Sokolovi družabniki naj se razdelé v častne, podporne in delavne; letni prilog podpornih udov naj znaša 6 gold.; delalni udje naj plačujejo samo polovico tega priloga; b) naj se zgodovinsko-statistično poročilo od začetka društva naprej sestavi, natisne in med družabnike razdeli; c) naj se dela na to, da društvo mestu začasnega lesenega spominka na pokopališči postavi stalen kamnen spominek; d) naj se izvolita dva ravnatelja prihodnjemu sokolskemu večeru 5. januarija 1871. l. 6. Posamesnih družabnikov predlogi. — Z ozirom na važnost predmetov, o katerih bodo razprave, in sploh gledé na imenitni pomen občnega zbora najuljudneje vabi odbor brate Sokolove, naj se vsi udeležé občnega zbora. Na zdravje!

— (Konstitucionalno društvo ljubljansko) je bilo ena med tistimi „belimi vranami“, ki so obhajale letos decembersko ustavo. Še Dunajčanje je niso. Al kogar veseli, da gré v gostilnico praznovat politične praznike, naj drage volje gré; le spomniti bi se moral, da Šmerling še z vsakoletno cerkveno ordonanco ni mogel februarske ustave oteti pokopa! Mi bi tudi besedice ne spomnili o svečanosti konšt. društva 21. dec., ako bi nekatere napitnice ne bile take, da jih je le vinsko navdušenje na dan spraviti moglo! Med smešnicami prva pa je bila ona nekega g. Ertl-a, c. kr. finančnega tajnika. Vzel si je ta nemški Demosthen za moto neko frazo: „die orientalische Frage wird in Laibach gelöst“ — to so besede, ki jih nihče ni govoril, ki se jih je le nemškutarsk vohún izmislil in v nemškutarske časnike poslal. Na to izmišljeno frazo je finančni tajnik zidal črvivo poslopje svojega besedovanja! „In gospôda moja — je med drugim čenčal — stopite v kočó kranjskega kmeta; nikjer ne boste čuli ne glasú o tej prismojeni frazi“. Da se ta človeček, ki besedice ne ume slovenski, predrzne govoriti o tem, kaj naši kmetje mislijo, to pač je prismojenost največa! Da bi finančni mož razumel slovenski in bi šel po kočah naših revnih kmetov, pač bi slišal marsikaj, kar bi davkarski mož si moral dobro zapisati za ušesa! In naposled je v svoji napitnici ta mož, ki je „Geist vom Geiste“ in „Fleisch vom Fleische“ tiste klike, ki je pomagala v to, da Avstrije več ni, ampak da se je razrušila v

Trans- in Cislajtanijo, se spozabil tako daleč, da o narodnih voditeljih blodi, da jim je zginulo „avstrijsko čutje“! „Hoch der österreichische Besoldungsbogen!“ — taka napitnica bi bolj pristojala takim ljudém, ki se drznejo napadati može, katerim ni treba od njih na posodo jemati niti pojmov o svobodi, niti o zavesti avstrijski.

— (Vprašanje do sl. magistrata.) Kako pridejo hišni gospodarje do tega, da za vsacega vojaka, ki je hiši pripisan, bi morali zdaj 20 krajc. stanovnine v mestno blagajnico plačati? Ali ni kosarna v Trnovem, ki jo za to zdržujejo, na pol prazna? V hudih vojskinih časih pod županstvom dr. Coste se ni nakladal izreden davek hišnim gospodarjem, — zdaj pa?

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Prihod Njih Veličanstva cesarja v Tirolsko je bil povsod z veliko častjo obhajan. Ustavoverske časnike je že pred potovanjem cesarjevim v Tirole bilo strah, da ne bi mu „črni Čehi“ — tako imenujejo Tirolce — bili nadležni s svojo lojalnostjo in skušali škodovati ustavi. Predrzna skrb! Tirolci nikoli niso bili hinavci, cesar pa tudi ne potrebuje poduka „Tagespošte“ itd. — Sklep delegacij, da se za skupne avstrijsko-ogerske potrebe za mesec januar in februar porabi 14 milijonov in 217.000 gold., je cesar potrdil. Iz tega zneska se bode obrnilo 12 milijonov za armado, 1 milijon in 230.000 gold. za pomorstvo, 670.000 gold. za ministerstvo vnanjih oprav, 300.000 gold. za državno finančno ministerstvo, in 17.000 za najvišje računovodstvo. Ta denar naj se vzame iz dohodkov colstva mesecev januarja in februarja; kar pa ti premalo donesó, naj se nabere iz glasovitih 70 in 30 odstotkov, ki jih plača Cis- in Translajtanija. — Nemci so z vojsko na Francoskem še zmirom tam, kjer so bili, in poslednje novice celó pravijo, da se od Pariza vmakujejo. Pa kaj bi tudi ne o hudem zimskem času! ko vojakom roke zmrzujejo, da ne morejo streljati in morajo le topovi službo opravljati. Iz Pariza pa je pisal ruski general knez Wittgenstein, da „imajo Francozi živeža še dovelj in da so za boj vsi navdušeni; za denar se v Parizu še vse dobí; gledališča so odprta in 70.000 kónj je še za povžitek pripravljenih; še mesece in mesece se morejo braniti“. Med tem pa vpada srce Prusom, in Bismarka in kralja pruskega preklinja tisoč in tisoč glasov vsak dan, ki se jočejo po zgubljenih svojih na bojišču. Čem bolj pa Prusi grejo rakovo pot na bojišču, tem več so se jeli njihovi vladni časniki spet prilizovati avstrijski vladi. Ali se jim bode pač Beust na limanice vsedel? — Mlajši sin kralja italijanskega Amadej pride za kralja španskega; al težko da ostane dolgo na prestolu, kajti republikanska stranka ga hudo črtí in ga že pred dohodom ne imenuje drugač kakor kralja Makaronia I. Kamor tedaj pogledamo konec leta, povsod vidimo vse negotovo!

„Novice“ z „Oglasnikom“ vred veljajo

po pošti za celo leto 4 gold. 20 kr. — v tiskarnici za celo leto 3 gold. 60 kr.

po pošti za pol leta 2 gold. 20 kr. — v tiskarnici za pol leta 1 gold. 80 kr.

po pošti za četrt leta 1 gold. 15 kr. — v tiskarnici za četrt leta — gold. 90 kr.

Za pošiljanje na dom v Ljubljani se plača za celo leto 36 kr., za prenašeni napis med letom 10 kr. — Naročnina se pošilja tiskarnici Blaznikovi v Ljubljano. — Omenili smo že večkrat, da naročila so najcenejši po tako imenovanih poštnih nakaznicah (Postanweisungen), ktere se pri vsaki pošti dobivajo in do 10 gold., ki se po pošti pošljejo, veljajo le 5 krajc., pri čem se tedaj prihrani do 12 kr.